

Maaeluministeeriumi sihtasutuste valitsemise üldaruanne 2018. a kohta

Sisukord

1	Riigi sihtasutuste nimekiri	1
1.1	Maaelu Edendamise Sihtasutuse asutamine	1
1.2	Sihtasutuse Eesti Maaelumuuseumid asutamine	1
2	Muudatused valitsetavas sihtasutuses	2
3	Valitsetavate sihtasutuste aruanded	2
3.1	Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES)	2
3.2	Sihtasutus Eesti Maaelumuuseumid	5

1 Riigi sihtasutuste nimekiri

Maaeluministeeriumi valitsemisel oli seisuga 31.12.2018. a kaks sihtasutust, Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES) ja Sihtasutus Eesti Maaelumuuseumid, asutajaõiguste teostaja on Maaeluministeerium.

1.1 Maaelu Edendamise Sihtasutuse asutamine

Vabariigi Valitsuse 19. juuli 1993. a määrusega nr 230 „Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fondi moodustamise ja põhikirja kinnitamise kohta“ asutati Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond, mille ülesandeks oli maaettevõtjatele soodustingimustel laenude andmine. 1997. a loodi laenude garanteerimiseks Maaelu Laenude Tagamise Sihtasutus. 16. novembril 2001. a Maaelu Krediteerimise Fond ja Maaelu Laenude Tagamise Sihtasutus ühinesid ja tegutsevad edasi Maaelu Edendamise Sihtasutusena.

1.2 Sihtasutuse Eesti Maaelumuuseumid asutamine

Vabariigi Valitsuse 20. juuli 2017. a korraldusega nr 218 volitati maaeluministrit asutama Carl Robert Jakobsoni Talumuuseumi, Eesti Põllumajandusmuuseumi ja Tori Hobusekasvanduse kompleksi baasil sihtasutust Eesti Maaelumuuseumid. Nimetatud korralduse alusel asutas Maaeluministeerium 28. augustil 2017. a sihtasutuse Eesti Maaelumuuseumid. Sisulist majandustegevust alustas sihtasutus 1. jaanuaril 2018. a.

2 Muudatused valitsetavas sihtasutuses

Vabariigi Valitsuse 9. augusti 2018 korralduse nr 201 „Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali suurendamine ja raha eraldamine“ alusel suurendati Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali 20 000 000 euro võrra. Sihtkapitali suurendamine kinnitati asutajaõiguste teostaja 15. augusti 2018. a otsusega nr 1.3-1/6 ja 16. augusti 2018. a otsusega nr 1.3-1/7. Täiendav raha eraldati tagatise ja käibekapitalilaenude pakkumiseks põllumajandustootjatele ebasoodsatest ilmastikutingimustest ning kliima- ja loodusnähtustest tingitud olukorra leevendamiseks.

3 Valitsetavate sihtasutuste aruanded

3.1 Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES)

3.1.1 Sihtasutuse jätkamise vajadus

Sihtasutuse tegevuse eesmärk on toetada ja elavdada Eesti maapiirkonna ettevõtlust, luues paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maaettevõtluse konkurentsivõimet. Eesmärgi täitmiseks parandab sihtasutus ettevõtjate võimalusi ligipääsuks finantsvahenditele, toetab maapiirkonna tasakaalustatud arengut, toetab kutseõpet, kujundab maaelu mainet ja seeläbi parandab ettevõtluskeskkonda ning loob soodsamad elutingimused maal.

Maaeluministeriumi hinnangul on Maaelu Edendamise Sihtasutuse tegevuse jätkamine põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks vajalik ka järgnevatel aastatel. Maaeluminister on teinud Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõukogule ülesandeks koostada sihtasutusele uus tegevusstrateegia, arvestades valitsusliidus kokkulepitud maaelu ja põllumajanduse arendamise eesmärke.

3.1.2 Hinnang sihtasutuse tegevusele, tegevuseesmärkide saavutamise analüüs

Ministerium hindab sihtasutuse tööd eelmisel majandusaastal põhikirjas seatud eesmärkide saavutamisel heaks. Sihtasutuse aruandeaasta tulemiks oli 776 716 eurot.

Sihtasutuse 2108. a käendustegevus toetus sihtasutuse põhikirjale, sihtasutuse 2018. a tegevuse eesmärkidele ja eelarvele ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ja mittetulundussektori võlakohustuste käendamise korrale. Sihtasutuse käendustegevuse eesmärgiks on võimaldada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale juurdepääs rahalistele vahenditele riigi sihtasutuse kapitali toel. Käendusi antakse kõikide majandusharude, kaasa arvatud põllumajandus-, kalandus- ja transpordisektori ettevõtete võlakohustuste käendamiseks.

3.1.2.1 Laenude ja võlakohustuste tagamine

2018. a sõlmiti 416 käenduslepingut (2017. a 523). Finantseerimisasutustele väljastati uusi käendusi 59,39 miljonit eurot. Arvestades ettevõtjate taotlusi ja abi võimaldamise kriteeriume, langetas sihtasutus tasusuid 51 käenduslepingul, nendel juhtudel said taotlejad riigiabi või vähese tähtsusega abi 235 447 eurot. Käendustegevus võimaldas ettevõtjatel 2018. aastal saada krediidasutustelt laene summas 92,0 miljonit eurot. Käenduse keskmine suurus 2018. aastal lepingu kohta oli 142,8 tuhat eurot, suurenes aastaga 12,2%. Käenduse osakaal 2018. aastal väljastatud laenude mahust moodustas 64,6%.

Käendusportfelli suurus seisuga 31.12.2018 oli 100,3 miljonit eurot. Sihtasutuse poolt käendatud laenude 161,8 miljoni euro suurune jääkväärtus tõusis aastaga 4,3%. Käendusportfelli suhe tagatud laenude jääki oli 2018. aastal 59,4%. Kokku väljastati käendusi 2018. aastal 332 ettevõttele, kus töötas 3013 inimest. Ettevõtjatest 257 olid mikroettevõtjad, 81 väikeettevõtjad ja 13 keskmise suurusega ettevõtjad.

Sihtasutuse käenduste abil loodi 173 täiendavat töökohta, millest 64 olid mikroettevõtjate sektoris, 22 väikeettevõtjate- ja 87 keskmise suurusega ettevõtjate sektoris.

3.1.2.2 Laenutegevus

Sihtasutus lähtub laene andes nõukogu poolt 2015. a kinnitatud ja 2017. a oktoobris muudetud Maaelu Edendamise Sihtasutuse finantstoodete sihtrühmadest. Laene väljastatakse põllumajandusega tegelevatele ja teistele maapiirkonna ettevõtetele juhul, kui esineb turutõrge või finantsasutused ei ole valmis sektorit täiendavalt finantseerima. Kokku anti 2018. aastal laene 31,79 miljonit eurot ning sõlmiti 212 uut laenulepingut. Laenuportfell kasvas aastaga 52,8%, 68,9 miljoni euroni. Laenuportfelli kasvu võimaldas sihtkapitali suurendamine ning sissemaksed sihtfondidesse.

Krediidi- ja finantseerimisasutuste kaudu laenati 2018. aastal 3,6 miljonit eurot, mis moodustas 20% omakapitali laenudest. Ettevõtjatele ja MTÜdele laenati omakapitalist 14,3 miljonit eurot, millest põllumajandusettevõtjatele 12,6 miljonit eurot. Maakondade lõikes laenati 2018. aastal kõige enam Lääne-Virumaal ja Põlvamaal asuvatele ettevõtetele.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 9. augusti 2018 korraldusele nr 201 „Maaelu Edendamise Sihtasutuse Sihtkapitali suurendamine ja raha eraldamine“, kinnitas MES nõukogu 13.08.2018 otsusega laenumeetme „Käibekapitali laen väikese ja keskmise suurusega põllumajandustootjatele“ tingimused, põllumajandustootjate ebasoodsatest ilmastikutingimustest ning kliima- ja loodusnähtustest tingitud olukorra leevendamiseks. Sihtasutus alustas taotluste vastuvõtmisega 21. augustil.

3.1.2.3 Sihtfondide haldamine

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punktis 2.2.2 sätestatu alusel oma varast lahus ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga ja vastupidi.

Sihtasutus haldab Maaeluministeriumiga 10.12.2012 sõlmitud rahastamislepingu nr 381 alusel vesiviljelusega tegelevate ettevõtete laenu sihtfondi (kalanduse sihtfond). Sihtasutusel on finantskorraldusvahendite haldamisega seoses õigus valitsemistasule, mille arvelt kaetakse finantskorraldusvahendite rakendamise seonduvad kulud.

Sihtfondi on ministeriumi poolt eraldatud vahendeid summas 4,9 miljonit eurot. 2015. aasta lõpuks olid kõik sihtfondi vahendid välja laenatud. Täiendavalt anti laenu ka sihtfondi laekunud intresside arvelt. Sihtfondi laenuportfell oli 2018. aasta lõpuks 4,1 miljonit eurot ja laenulepinguid on kokku 14.

Kalanduse sihtfondi tagasilaekunud vahenditest moodustati vesiviljelusettevõtete käibekapitali laenu finantseerimise sihtfondi (KFI käibelaenu sihtfond). seisuga 31.12.2018 oli KFI käibelaenu sihtfondi vahenditest sõlmitud 10 laenulepingut ja laenuportfelli suurus oli 594 751 eurot, 2018. aastal sõlmiti 2 laenulepingut summas 105 000 eurot.

Sihtasutus haldab Maaeluministeriumiga 2015. aasta lõpus sõlmitud rahastamislepingu nr 137 alusel kalanduse tootjate ühenduste investeringute kaasfinantseerimise laenu sihtfondi. Sihtfondi on ministeriumi poolt eraldatud vahendeid summas 1,1 miljonit eurot. 2016. aasta lõpuks olid kõik sihtfondi vahendid välja laenatud.

Sihtasutus haldab Maaeluministeriumiga 29.01.2016 sõlmitud rahastamislepingu nr 10 alusel Maaelu arengukava 2014-2020 rahastamisvahendi sihtfondi (MAK sihtfond). 31.12.2018 seisuga oli Maaeluministerium teinud sihtfondi sissemaksed kokku summas 30 582 464 eurot. MAK rahastamisvahendist sõlmiti 2018. aastal 35 laenulepingut kokku summas 10 604 373 eurot.

Sihtasutus allkirjastas Maaeluministeriumiga 17.01.2017 halduslepingu nr 16, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 rahastamisvahendite haldamiseks ja rakendamiseks.

Halduslepingu lisa 1 alusel haldab sihtasutus rahastamisvahendit „Kala töötlemisega alustavate või tegelevate mikro- ja väikeettevõtete kasvulaen“. Rahastamisvahendi rakendamiseks on ette nähtud

3 200 000 eurot. Maaeluministerium oli teinud sihtfondi sissemakseid seisuga 31.12.2018 kokku 1 600 000 eurot. Rahastamisvahendist sõlmiti 2018. aastal 3 laenulepingut, kokku 155 000 eurot.

Haldusleping lisa 2 alusel haldab sihtasutus rahastamisvahendit „Kala töötlemisega alustavate või tegelevate ettevõtete investeerimislaen“. Rahastamisvahendi rakendamiseks on ette nähtud 4 000 000 eurot. Rahastamisvahendist sõlmiti 2018. aastal 4 laenulepingut, kokku summas 2 680 000 eurot.

Sihtasutus allkirjastas Maaeluministeriumiga 13.06.2017 Halduslepingu nr 16 muutmise lepingu nr 177, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 rahastamisvahendite haldamiseks ja rakendamiseks. Muutmise lepingu alusel haldab sihtasutus rahastamisvahendit „Vesiviljelustoodete tootmisega alustavate või tegelevate ettevõtete investeerimislaen“. Rahastamisvahendi rakendamiseks on ette nähtud 4 000 000 eurot. Maaeluministerium oli seisuga 31.12.2018 teinud sihtfondi sissemakseid kokku summas 1 000 000 eurot. 2018. aastal sõlmiti 2 laenulepingut, kokku summas 353 286 eurot.

3.1.2.4 Nõuandeteenuse pakkumine

Alates 2015. aasta juulist töötab Maaelu Edendamise Sihtasutuse osana põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteem, mis pakub maapiirkondade ja väikelinnade ettevõtjatele nõustamisteenuseid neile olulistest valdkondades. Nõuandeteenustust käsitletakse kui eraldi majandusüksust, millel on eraldi eelarve. Nõuandeteenustuse tegevust planeerib ja nõustab nõuandev nõukoda, kuhu kuuluvad Maaeluministeriumi, põllumajandustootjate, teadusasutuste, jt huvitatud osapoolte esindajad.

Maaeluministeriumiga sõlmitud käsunduslepingu nr 180 alusel on põllumajandustootjate nõustamisel võimalik kasutada Maaelu Arengukava (MAK) vahenditest rahastatavat nõuandetoetust, mis on olenevalt valdkonnast kuni 90% nõustamise mahust, kuid mitte enam kui 3 000 eurot ettevõtja kohta aastas. 2018. aastal osutati käsunduslepingu alusel nõuandeteenuseid 2426 kliendile, kellega sõlmiti 2901 nõustamislepingut.

Nõuandeteenustest saadud müügitulu moodustas 2018. aastal 994 727 eurot.

3.1.3 Ülevaade eesmärkidest

Põhikirjaliste eesmärkide efektiivsem saavutamine.

- Töötada välja ja rakendada maaettevõtjatele uusi kapitalile ligipääsu abistavaid ja konkurentsivõimet tõstvaid finantstoodeteid ja teenuseid.
- Maaettevõtluse toetamiseks välja arendada kvaliteetne nõustamissüsteem ja tõsta teavitustegevuse taset.
- Euroopa Kalandusfondi (EKF), Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) ning Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi finantskorraldusvahendite laiema kasutamise kavandamine Euroopa Liidu programmiperioodil.
- Põllu- ja maamajanduse nõustamissüsteemi arendamine maaettevõtluse toetamiseks, täiendkoolitused ja teised teadmussiirdetegevused.

3.1.4 Osaluste omandamine

Osalusi ei omandatud ega võõrandatud.

3.1.5 Varade üleandmine

Varade üleandmisi ei toimunud.

3.1.6 Auditid ja erikontrollid

Aruande perioodil auditeid ja erikontrolle läbi ei viidud.

3.1.7 Korruptsiooni ennetamise meetmed

Sihtasutuse krediitkomitee reglementi, nõukogu töökorda ja hankekorda on 2017. a täiendatud reeglitega, mis puudutavad korruptsiooni ennetamist. Sihtasutuse töötajad on vastavate reeglitega kurssi viidud ja on nendest teadlikud. Samuti kasutab sihtasutus Justiitsministeeriumi poolt koostatud juhiste- kuidas tuvastada, mida jälgida ametiasutustele ja -isikutele kingituste tegemisel ning vastu võtmisel veendumaks, et tegemist ei ole korruptsiooniga. Kõikidele töötajatele on viidatud juhise sisu tutvustatud ja antud soovitus kasutada juhiste kingituste vastuvõtmisega seotud olukordades.

3.1.8 Töökohtade paiknemine

MES asub Viljandis, kus töötab 14 töötajat. MES nõuandeteenistuses töötab töölepingu alusel 19 konsulenti, kes paiknevad erinevates maakondades (Pärnumaal, Viljandimaal, Järvamaal, Läänemaal, Tartumaal, Saaremaal).

3.2 Sihtasutus Eesti Maaelumuuseumid

3.2.1 Sihtasutuse jätkamise vajadus

Sihtasutuse põhitegevused on järgmised.

- Eesti põllumajanduse ajaloo seotud materjali kogumine, säilitamine, uurimine ning vahendamine hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.
- Eesti põllumajandusajaloo ja kultuuripärandi seisukohast märgilise tähtsusega Carl Robert Jakobsoni Talumuuseumi, Eesti Põllumajandusmuuseumi ja Tori Hobusekasvanduse säilitamine.

Sihtasutuse missioon on aidata kaasa põllumajanduse ja maaelu ning sellega seotud kultuuripärandi väärtustamisele ühiskonnas.

Sihtasutuse visioon on pakkuda maakultuuripärandi kompetentsi- ja hariduskeskusena elamuslikku kogemust nii kohalikele kui ka väliskülalistele.

Sihtasutusel on oma tegevuseesmärkide saavutamiseks koostatud arengukava aastateks 2019-2022.

Maaeluministeriumi hinnangul on Sihtasutuse Eesti Maaelumuuseumid tegevuse jätkamine põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks vajalik ka järgnevatel aastatel.

3.2.2 Hinnang sihtasutuse tegevusele, tegevuseesmärkide saavutamise analüüs

Ministerium hindab sihtasutuse töö eelmisel majandusaastal rahuldavaks.

Sihtasutusel oli möödunud aasta esimene täismahus tegevusaasta, põhilised tegevuseesmärgid täideti. 2018. a koostati arengukava 2019 - 2022 aastaks, lisaks arengukavale on koostatud strateegiliste eesmärkide elluviimiseks tegevuskava ning sihtasutuse investeeringute vajadus üksuste lõikes. Arengukava on esitatud nõukogule kinnitamiseks.

Olulisemad tegevused aruandeperioodil olid sihtasutuse töökorraldust puudutavate dokumentide uuendamine, kohandamine lähtudes kolme liidetud üksuse eripäradest. 2018. a olulisemaks tegevuseks oli veel Tori Hobusekasvanduse kompleksi kuuluvate hoonete ja kommunikatsioonide ehitamiseks projektdokumentatsiooni koostamine ja rahastamise taotluste esitamine. Suursündmuseks oli Tori hobusekasvanduse tallihoone nr 6 renoveerimine ja kasutusele võtmine, renoveerimise maksumus oli 510139 eurot. Telliti muinsuskaitse eritingimused ja renoveerimisprojektid hobusekasvanduse kompleksi kuuluvatele 8 hoonetele ning kanalisatsiooni- ja kütetrasside renoveerimiseks. Viidi läbi riigihange põllumajandustehnika soetamiseks.

Eesti Põllumajandusmuuseumi üksuses avati fondinäituse „Avasta ja imesta“ II etapp. Muuseumikogusid avalikkusele tutvustav avatud fond pälvis Eesti Muuseumide aasta auhinna Muuseumirott „Muuseumikogu

arendaja". Sihtasutust Eesti Maaelumuuseumid külastas 2018. a 56001 külastajat, viidi läbi 436 haridusprogrammi. Jätkus koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega ALMA, ICOM, Peterburi Leivamuuseum jt.

3.2.3 Ülevaade eesmärkidest

Põhikirjaliste eesmärkide efektiivsem elluviimine.

- Muuseumi kogude jätkuv korrastamine sihtasutuse üksustes, põllumajanduse ajalooa seotud materjali kogumine, säilitamine, uurimine ning vahendamine erinevatele sihtgruppidele hariduslikel, teaduslike ja elamuslike eesmärkidel.
- 2019. a suurim väljakutse, osaleda Tartu Kultuuripealinn 2024 raames korraldataval näitusel „Peedist pesumasinani“.
- Koos Maaülikooliga püsinäituse „Veterinaaria ajalugu ja veterinaaria meditsiini areng Eestis“ koostamine.
- Eesti põllumajandusajaloo ja kultuuripärandi seisukohast märgilise tähtsusega Carl Robert Jakobsoni Talumuuseumi peahoone renoveerimine ning uue püsinäituse koostamine ja avamine 2021. aastal. Vahendid on taotletud EL Euroopa Regionaalarengu Fondist summas 594 651 eurot.
- Tori Hobusekasvanduse hoonete renoveerimise jätkamine.
- Eesti Põllumajandusmuuseumi ekspeditsioonihoone nr 8 silotornide ja töökoda-garaaži renoveerimine.

Üheks olulisemaks eesmärgiks 2019. aastal on sihtasutuse finantsvõimekuse kasvatamine, omatulu suurendamine erinevate teenuste pakkumisel.

3.2.4 Osaluste omandamine

Osalusi ei omandatud ega võõrandatud.

3.2.5 Varade üleandmine

Varade üleandmisi ei toimunud.

3.2.6 Auditid ja erikontrollid

Aruande perioodil auditeid ja erikontrolle läbi ei viidud.

3.2.7 Korruptsiooni ennetamise meetmed

SA juhatuse liige, finantsjuht, personalijuht-juhatuse assistent on osalenud kahel korral Maaeluministeriumi poolt läbiviidud korruptsiooni ennetamise nõupidamisel ning on võetud korruptsiooni ennetamisega seotud eesmärgid tegevuse aluseks. Sihtasutuse töötajad on korruptsiooni ennetamise reeglitega kurssi viidud ning on nendest teadlikud.

3.2.8 Töökohtade paiknemine

Sihtasutuses oli seisuga 31.12.2018. a kokku 52 töötajat, nendest 33 töötab Ülenurmel asuvas Eesti Põllumajandusmuuseumis, 14 Kurgjal Carl Robert Jakobsoni Talumuuseumis ja 5 Tori Hobusekasvanduses.

Lisad: tegevuseesmärkide vorm, finantseesmärkide vorm, nõukogu aruanne.